

**Informacja o zasadach organizacji i sprawowania opieki nad dziećmi i młodzieżą w środowisku
nauczania i wychowania**

Świadczeniodawca, który z Narodowym Funduszem Zdrowia zawarł umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej z zakresu medycyny szkolnej, jest zobowiązany sprawować profilaktyczną opiekę nad uczniami w znajdującym się na terenie szkoły gabinecie profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej¹. Gabinet profilaktyki zdrowotnej, z którego korzystanie musi zapewnić szkoła, powinien spełniać wymagania, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 22 ust. 3 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. *o działalności leczniczej*². Gabinet powinien być wyposażony zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 31d ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. *o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych*³ w części dotyczącej warunków realizacji świadczeń gwarantowanych pielęgniarki lub higienistki szkolnej⁴.

W przypadku braku na terenie szkoły gabinetu profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej, profilaktyczną opiekę zdrowotną sprawuje pielęgniarka, w miejscu określonym w umowie o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej znajdującemu się w strukturze zakładu opieki zdrowotnej, stosuje się wymagania szczegółowe określone w § 11, § 27, § 30 oraz § 37 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r. *w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą*⁵. Funkcje związane z tworzeniem i utrzymaniem na terenach szkół gabinetów profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej należą, na podstawie przepisów odrębnych, do władz samorządowych i dyrektorów szkół. Zasada ta dotyczy także (poza sytuacją opisaną w art. 6 ustawy o opiece zdrowotnej nad uczniami⁶) doboru realizatora świadczeń udzielanych w ramach tworzonych gabinetów. Powyższe wynika z faktu, że miasta i gminy w ramach obowiązków wynikających z ustawy z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie gminnym*⁷ oraz ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. *prawo oświatowe*⁸ zapewniają uczniom możliwość korzystania z gabinetów profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. Realizacja zadań z zakresu zadań

¹Zgodnie z art. 103 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r., prawo oświatowe (Dz. U. z 2020 r., poz. 910) do realizacji zadań statutowych szkoła publiczna powinna zapewnić uczniom możliwość korzystania z gabinetu profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej.

²Dz. U. z 2020 r., poz. 295

³Dz. U. z 2019 r., poz. 1373 – t. j.

⁴Dz. U. z 2019 r., poz. 736 – t. j.

⁵Dz. U. z 2019 r., poz. 595

⁶Dz. U. z 2019 r., poz. 1078

⁷Dz. U. z 2020 r., poz. 713

⁸Dz. U. z 2020 r., poz. 910

medycyny szkolnej określona została w przepisach powszechnie obowiązującego prawa i adresowana jest do uczniów placówek oświatowych podległych gminie.

Ponadto, zgodnie z § 3 załącznika do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 września 2015 r., w sprawie ogólnych warunków umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej⁹, świadczeniodawca jest obowiązany zaopatrywać się we własnym zakresie w leki, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyroby medyczne i inne materiały konieczne do wykonania świadczenia na podstawie umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia. Wyposażenie gabinetu w sprzęt i aparaturę medyczną oraz produkty lecznicze, jak również zakres świadczeń gwarantowanych pielęgniarki lub higienistki szkolnej uregulowane zostały załącznikiem nr 4 do rozporządzenia Ministra zdrowia z dnia 24 września 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej¹⁰.

Adekwatnie do wyżej wskazanych regulacji oraz „wykazu świadczeń gwarantowanych pielęgniarki lub higienistki szkolnej udzielanych w środowisku nauczania i wychowania oraz warunków ich realizacji” określonych w ww. rozporządzeniu w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, a także w odniesieniu do przepisów ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych – do udzielania świadczeń w środowisku nauczania i wychowania uprawniona jest ta pielęgniarka, higienistka szkolna albo położna, która łącznie spełnia następujące warunki:

- posiada odpowiednie kwalifikacje¹¹,
- zapewnia dostępność do świadczeń w wymiarze czasu pracy proporcjonalnym do liczby uczniów objętych opieką, typu szkoły oraz planu godzin lekcyjnych, zgodnie z harmonogramem pracy (od poniedziałku do piątku, w dniach i godzinach dostępności do świadczeń, z wyłączeniem dni ustawowo wolnych od pracy),
- obejmuje opieką uczniów w liczbie przypadającej na jedną pielęgniarkę, higienistkę szkolną, położną ustaloną odpowiednio dla typu szkoły, a w przypadku szkół, do których uczęszczają niepełnosprawni – ich liczbę i stopień niepełnosprawności.

⁹ Dz. U. z 2020 r., poz. 320

¹⁰ Dz. U. z 2019 r., poz. 736

¹¹ art. 5 ustawy o opiece zdrowotnej nad uczniami – pielęgniarka środowiska nauczania i wychowania to pielęgniarka, która: posiada tytuł zawodowy magistra pielęgniarstwa lub posiada tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa środowiska nauczania i wychowania, lub ukończyła kurs kwalifikacyjny w dziedzinie pielęgniarstwa środowiska nauczania i wychowania, lub posiada tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa rodzinnego lub pediatrycznego zdobyty po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego rozpoczętego po dniu 23 sierpnia 2015 r., lub odbywa szkolenie specjalizacyjne w dziedzinie pielęgniarstwa rodzinnego lub pediatrycznego – z którą Narodowy Fundusz Zdrowia zawarł umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej albo która jest zatrudniona lub wykonuje zawód u świadczeniodawcy, z którym Narodowy Fundusz Zdrowia zawarł umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej, realizująca opiekę zdrowotną nad uczniami w szkołach. Pielęgniarką środowiska nauczania i wychowania może być również: pielęgniarka, która posiada tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa rodzinnego lub pediatrycznego uzyskany po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego rozpoczętego przed dniem 23 sierpnia 2015 r., lub położna, która ukończyła kurs kwalifikacyjny w dziedzinie pielęgniarstwa środowiska nauczania i wychowania albo równoważny oraz posiada co najmniej pięcioletni staż pracy w środowisku nauczania i wychowania. Higienistka szkolna to osoba, która posiada wykształcenie średnie medyczne w zawodzie higienistki szkolnej oraz posiada co najmniej pięcioletni staż pracy w środowisku nauczania i wychowania, z którą Narodowy Fundusz Zdrowia zawarł umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej albo która jest zatrudniona lub wykonuje zawód u świadczeniodawcy, z którym Narodowy Fundusz Zdrowia zawarł umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej, realizująca opiekę zdrowotną nad uczniami w szkołach.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 12 kwietnia 2019 r. *o opiece zdrowotnej nad uczniami*¹² pielęgniarka sprawuje profilaktyczną opiekę zdrowotną nad uczniami objętymi obowiązkiem szkolnym i obowiązkiem nauki począwszy od oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych do ostatniej klasy szkoły ponadgimnazjalnej, z wyłączeniem szkół dla dorosłych.

Normy dotyczące zalecanej liczby uczniów dla poszczególnych typów szkół jako wartość jednego etatu przeliczeniowego uszczegółowiono w części III załącznika nr 4 do rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej dla poszczególnych typach szkół:

1) szkoła podstawowa z wyłączeniem szkół, o których mowa w pkt 3, gimnazjum, liceum, liceum profilowane (bez nauki w warsztatach), szkoła artystyczna na prawach gimnazjum lub liceum, szkoła policealna z tokiem nauki nie dłuższym niż 2,5 roku – 880-1100 uczniów;

2) szkoła podstawowa, gimnazjum, liceum, liceum profilowane (bez nauki w warsztatach):

a) z klasami, do których uczęszczają uczniowie niepełnosprawni, z wyjątkiem klas lub oddziałów specjalnych oraz sportowych - do ogólnej liczby uczniów w szkole należy dodać liczbę uczniów niepełnosprawnych pomnożoną przez wskaźnik i podzielić przez 880, przy czym dla uczniów:

- z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim i sprawnych ruchowo, z niepełnosprawnością ruchową, słabowidzących i niewidomych, słabosłyszących i niesłyszących, przewlekłe chorych (wymagających dodatkowych świadczeń zdrowotnych w czasie nauki w szkole) – wskaźnik wynosi 7,

- z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim i niepełnosprawnych ruchowo oraz z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym i sprawnych ruchowo - wskaźnik wynosi 10,

- z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym i niepełnosprawnych ruchowo - wskaźnik wynosi 30,

b) z klasami sportowymi – liczba wyliczona zgodnie z lit. a, z tym, że wskaźnik dla uczniów uczęszczających do klas sportowych wynosi 2;

3) szkoła podstawowa, w której liczba uczniów nie przekracza 150 osób – 440-550 uczniów;

4) szkoły prowadzące naukę zawodu z warsztatami w szkole, szkoły sportowe – 700 uczniów;

5) szkoły specjalne dla dzieci i młodzieży - liczba uczniów na jedną pielęgniarkę lub higienistkę szkolną zależy od rodzaju i stopnia niepełnosprawności uczniów oraz specyfiki danej szkoły i powinna być ustalana indywidualnie przed zawarciem umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej:

a) typ A - uczniowie z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, sprawni ruchowo, słabowidzący i niedowidzący, słabosłyszący i niesłyszący, przewlekłe chorzy (w tym osoby w szkołach dla dzieci i młodzieży niedostosowanej społecznie) - 150 uczniów,

¹² Dz. U. poz. 1078

b) typ B - uczniowie z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim i niepełnosprawni ruchowo oraz z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym i sprawni ruchowo - 80 uczniów,

c) typ C - uczniowie z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym i uczniowie z upośledzeniem umysłowym w stopniu znacznym i niepełnosprawni ruchowo - 30 uczniów.

W szkołach, w których liczba uczniów zawiera się w przedziale 400-499 osób, dopuszcza się dostępność pielęgniarki lub higienistki szkolnej w szkole nie mniej niż 3 razy w tygodniu, nie mniej niż 4 godziny dziennie. Natomiast w szkołach, w których liczba uczniów mieści się w przedziale 251-399 osób, dopuszcza się dostępność pielęgniarki lub higienistki szkolnej w szkole nie mniej niż 2 razy w tygodniu, nie mniej niż 4 godziny dziennie. Szkoły, w których liczba uczniów nie przekracza 250 osób dopuszcza się dostępność pielęgniarki lub higienistki szkolnej w szkole nie mniej niż 1 raz w tygodniu, nie mniej niż 4 godziny dziennie.

Ponadto, nadmienić należy, że umowa między ŁOW NFZ a świadczeniodawcą zawierana jest na rok kalendarzowy. Listy uczniów uczęszczających do szkół, z którymi świadczeniodawca zawarł *porozumienie o współpracy* przesyłane są do oddziału Funduszu do 7 dnia każdego miesiąca (z wyjątkiem lipca i sierpnia) oraz potwierdzane przynajmniej w marcu i październiku każdego roku, podpisaną przez Dyrektorów szkół, informacją o liczbie uczniów sporządzoną odrębnie dla każdej szkoły. Prawidłowo sporządzona i przekazana przez świadczeniodawcę do ŁOW NFZ informacja o liczbie uczniów stanowi podstawę do rozliczenia i sfinansowania świadczeń medycyny szkolnej na podstawie rocznej stawki kapitacyjnej. Zgodnie z § 27 Zarządzenia nr 177/2019/DSOZ Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia z dnia 30 grudnia 2019 r. w sprawie warunków zawarcia i realizacji umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej w zakresie podstawowa opieka zdrowotna (z późn. zm.) roczna stawka kapitacyjna dla świadczeń pielęgniarki szkolnej w 2020 r. wynosi 90,12 zł¹³. Stawka kapitacyjna w zależności od typu szkoły jest korygowana współczynnikiem odpowiednim dla typu szkoły, do której uczęszcza uczeń i jego charakterystyki zdrowotnej. Przypisanie uczniów do poszczególnych typów niepełnosprawności (A, B lub C), z wyłączeniem szkół specjalnych dla dzieci i młodzieży niedostosowanej społecznie, świadczeniodawca dokonuje na podstawie wydanych orzeczeń o niepełnosprawności, które znajdują się w dokumentacji szkoły lub będących w posiadaniu ucznia. Przyjęto wyższy wskaźnik finansowania dla dzieci uczęszczających do szkół specjalnych, jak i szkół ogólnodostępnych, posiadających klasy integracyjne i w zależności od typu szkoły stawka korygowana jest następująco:

1) Typ szkoły I – (szkoła podstawowa, gimnazjum, liceum, liceum profilowane (bez nauki w warsztatach w szkole), szkoła artystyczna na prawach gimnazjum lub liceum, szkoła policealna z tokiem nauki nie dłuższym niż 2,5 roku):

a) uczniowie klas ogólnych w szkołach typu I (typ ucznia I.1) – współczynnikiem 1,0,

b) uczniowie klas integracyjnych i sportowych w szkołach typu I (typ ucznia I.2) – współczynnikiem 1,7,

¹³ dodatkowo roczna stawka za finansowanie świadczeń profilaktyki fluorkowej w klasach I-VI Szkoły Podstawowej wynosi - 5,52 zł

- a) uczniowie z niepełnosprawnością typu A w klasach ogólnych szkół typu I albo oddziałach (klasach) specjalnych w tych szkołach (typ ucznia I.3A) – współczynnikiem 5,0,
 - b) uczniowie z niepełnosprawnością typu B w klasach ogólnych szkół typu I albo oddziałach (klasach) specjalnych w tych szkołach (typ ucznia I.3B) – współczynnikiem 9,4,
 - c) uczniowie z niepełnosprawnością typu C w klasach ogólnych szkół typu I albo oddziałach (klasach) specjalnych w tych szkołach (typ ucznia I.3C) – współczynnikiem 25,0;
- 2) Typ szkoły II (szkoła prowadząca naukę zawodu z warsztatami w szkole, szkoła sportowa) - uczniowie w szkołach typu II (typ ucznia II) – współczynnikiem 1,7;
- 3) Typ szkoły III (szkoła specjalna dla dzieci i młodzieży):
- a) uczniowie z niepełnosprawnością typu A w szkołach typu III (typ ucznia IIIA) – współczynnikiem 5,0,
 - b) uczniowie z niepełnosprawnością typu B w szkołach typu III (typ ucznia IIIB) – współczynnikiem 9,4,
 - c) uczniowie z niepełnosprawnością typu C w szkołach typu III (typ ucznia IIIC) – współczynnikiem 25,0.